

KTH Teknikvetenskap

**SF2703 ALGEBRA GRUNDKURS
ANTECKNINGAR
2009-03-05**

Vi löser några uppgifter från kapitel 7 och 8 i Abstract Algebra [1].

Övning 0.1 (7.1.4). *Visa att snittet av en uppsättning delringar är en delring.*

Lösning. Om a, b ligger i snittet av en uppsättning av delringar så ligger de i alla delringar. Alltså ligger $a - b$ och ab i alla delringar, och därmed i snittet. Alltså är snittet en delring. $\square$

Övning 0.2 (7.1.7). *Centret i en ring R är alla element som kommuterar med alla andra element i R under multiplikation. Visa att centret i en divisionsring (skevkropp) är en kropp.*

Lösning. Centret är en delring i och med att $(a - b)c = ac - bc = ca - cb = c(a - b)$ och $abc = acb = cab$ om a och b ligger i centret och c är ett element i R . Det är en kommutativ ring eftersom elementen speciellt kommuterar med andra element i centret, och ettan ligger i centret. Inversen till ett element i centret ligger också i centret, eftersom

$$a^{-1}c = ca^{-1} \iff aa^{-1}ca = aca^{-1}a \iff ca = ac.$$

Alltså är centret en kommutativ ring med etta där alla element är inverterbara, dvs en kropp. $\square$

Övning 0.3 (7.1.14). *Låt x vara ett nilpotent element i en kommutativ ring R med etta.*

- Visa att x antingen är noll eller en nolldelare.*
- Visa att rx är en nilpotent för alla $r \in R$.*
- Visa att $1 + x$ är en enhet i R .*
- Dra slutsatsen att summan av nilpotenta element med en enhet är en enhet.*

Lösning. a) Om $x \neq 0$ och n är det minsta positiva tal så att $x^n = 0$ har vi att $x \cdot x^{n-1} = 0$ utan att någon av faktorerna är noll. Alltså är x en nolldelare.

b) Om $x^n = 0$ får vi att $(rx)^n = r^n x^n = r^n \cdot 0 = 0$, eftersom R är kommutativ. Alltså är även rx nilpotent.

c) Vi har att $(1 + x)(1 - x + x^2 - \dots + (-1)^{n-1}x^{n-1}) = 1 + (-1)^n x^n = 1$ om $x^n = 0$. Alltså är $(1 + x)$ en enhet.

d) Om x är nilpotent och y är en enhet får vi att $x + y = y(1 + xy^{-1})$, där $1 + xy^{-1}$ är en enhet enligt c) eftersom xy^{-1} är nilpotent enligt b). $\square$

Övning 0.4 (7.3.5). *Beskriv alla ringhomomorfier från $\mathbb{Z} \times \mathbb{Z}$ till $\mathbb{Z}$. Bestäm i varje fall kärnan och bilden.*

Lösning. En ringhomomorfi $\Phi : \mathbb{Z} \times \mathbb{Z} \longrightarrow \mathbb{Z}$ bestäms helt av värdena på $(1, 0)$ och $(0, 1)$ eftersom värdet på (m, n) kan fås genom upprepad addition:

$$\Phi(m, n) = m\Phi(1, 0) + n\Phi(0, 1) = \sum_{i=1}^m \Phi(1, 0) + \sum_{i=1}^n \Phi(1, 0).$$

Vi får alltså en möjligt homomorfi $\Phi_{a,b}$ för varje par $a, b \in \mathbb{Z}$ genom

$$\Phi(m, n) = ma + nb, \quad m, n \in \mathbb{Z}.$$

Kärnan fås som

$$\ker \Phi_{a,b} = \{(m, n) | am + bn = 0\} = \left\{ k \left(\frac{b}{\text{sgd}(a, b)}, -\frac{a}{\text{sgd}(a, b)} \right) \mid k \in \mathbb{Z} \right\}$$

Bilden blir

$$\text{im} \Phi_{a,b} = \{ma + nb | m, n \in \mathbb{Z}\} = (\text{sgd}(a, b)) \subseteq \mathbb{Z}$$

□

Övning 0.5 (7.3.13). Visa att ringen $M_2(\mathbb{R})$ innehåller en delring som är isomorf med $\mathbb{C}$.

Lösning. Vi har att $\mathbb{C}$ är ett tvådimensionellt vektorrum över $\mathbb{R}$ med en bas som ges av 1 och i . Därmed kan vi representera multiplikation med ett komplext tal som en 2×2 -matris. Det räcker att se hur matriserna för 1 och i ser ut:

$$1 \longleftrightarrow \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \quad \text{och} \quad i \longleftrightarrow \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$$

Därmed motsvarar $a + ib$ matrisen

$$\begin{pmatrix} a & -b \\ b & a \end{pmatrix}$$

□

Övning 0.6 (7.3.29). Låt R vara en kommutativ ring. Visa att mängden av nilpotenta element i R bildar ett ideal $\mathfrak{N}(R)$.

Lösning. Tag två nilpotenta element x och y . Vi har att $x^m = 0$ och $y^n = 0$ för heltal m och n . Vi kan nu se att

$$(x - y)^{m+n} = \sum_{i=0}^{m+n} \binom{m+n}{i} (-1)^i x^i y^{m+n-i} = 0$$

eftersom $x^i = 0$ för $i = m, m+1, \dots, m+n$ och $y^{m+n-i} = 0$ för $i = 0, 1, \dots, m$. Vi har redan visat i en tidigare uppgift att xr är nilpotent om x är nilpotent och $r \in R$. Alltså är $\mathfrak{N}(R)$ ett ideal i R . □

Övning 0.7 (7.4.9). Låt R vara ringen av kontinuerliga funktioner på intervallet $[0, 1]$ och låt $I = \{f \in R | f(1/3) = f(1/2) = 0\}$. Visa att I är ett ideal men inte är ett primideal i R .

Lösning. Vi har i allmänhet att $I_a = \{f \in R \mid f(a) = 0\}$ är ett ideal i R för $a \in [0, 1]$ eftersom $f(a) = g(a) = 0$ innebär att $f(a) - g(a) = 0$ och $f(a)h(a) = 0$ för alla h i R .

Nu är den givna mängden $I = I_{1/2} \cap I_{1/3}$ som är ett ideal eftersom det är en skärning av ideal.

I är inte ett primideal eftersom vi kan hitta en produkt av funktioner som är noll i båda punkterna utan att båda faktorerna är noll i båda punkterna, tex har vi att $f(x) = (2x - 1)(3x - 1)$ ligger i I , trots att $2x - 1$ inte ligger i $I_{1/3}$ och $3x - 1$ inte ligger i $I_{1/2}$. $\square$

Övning 0.8 (7.4.15). Låt $x^2 + x + 1$ vara ett element i polynomringen $\mathbb{Z}_2[x]$ och låt $E = \mathbb{Z}_2[x]/(x^2 + x + 1)$.

- Visa att E innehåller fyra element; $\bar{0}$, $\bar{1}$, $\bar{x}$ och $\overline{x+1}$.
- Skriv upp additionstabellen för E och se att den additiva gruppen är isomorf med Kleins fyrgrupp
- Skriv upp multiplikationstabellen för E och se att den multiplikativa gruppen är cyklisk av ordning tre. Dra slutsatsen att E är en kropp.

Lösning. a) Kvoten blir ett vektorrum över $\mathbb{Z}_2$ som genereras av $\bar{1}$ och $\bar{x}$ eftersom alla högre potenser av x kan reduceras till polynom av lägre grad med hjälp av relationen $x^2 + x + 1 = 0$. Eftersom $\bar{1}$ och $\bar{x}$ är linjärt oberoende är E ett vektorrum av dimension två, isomorft med $\mathbb{Z}_2^2$. Alltså finns bara de fyra elementen $\bar{0}$, $\bar{1}$, $\bar{x}$ och $\overline{1+x}$.

b) Vi skriver upp additionstabellen

+	$\bar{0}$	$\bar{1}$	$\bar{x}$	$\overline{1+x}$
$\bar{0}$	$\bar{0}$	$\bar{1}$	$\bar{x}$	$\overline{1+x}$
$\bar{1}$	$\bar{1}$	$\bar{0}$	$\overline{1+x}$	$\bar{x}$
$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\overline{1+x}$	$\bar{0}$	$\bar{1}$
$\overline{1+x}$	$\overline{1+x}$	$\bar{x}$	$\bar{1}$	$\bar{0}$

som är grupptabellen för Kleins fyrgrupp.

c) Vi skriver upp multiplikationstabellen

$\cdot$	$\bar{0}$	$\bar{1}$	$\bar{x}$	$\overline{1+x}$
$\bar{0}$	$\bar{0}$	$\bar{0}$	$\bar{0}$	$\bar{0}$
$\bar{1}$	$\bar{0}$	$\bar{1}$	$\bar{x}$	$\overline{1+x}$
$\bar{x}$	$\bar{0}$	$\bar{x}$	$\overline{1+x}$	$\bar{1}$
$\overline{1+x}$	$\bar{0}$	$\overline{1+x}$	$\bar{1}$	$\bar{x}$

Alla element utom $\bar{0}$ är inverterbara och multiplikationen är kommutativ, så E är en kropp. Den multiplikativa gruppen är cyklisk av ordning tre. $\square$

Övning 0.9 (7.5.3). Låt k vara en kropp. Visa att k innehåller en kropp k_0 som antingen är isomorf med $\mathbb{Q}$, eller med $\mathbb{Z}_p$ för något primtal p

Lösning. Tag det minsta positiva heltal n sådant att $n \cdot 1 = 0$ i k . Om det finns ett sådant heltal måste det vara ett primtal, eftersom vi annars skulle ha att

$$0 = n \cdot 1 = (m \cdot 1)(q \cdot 1)$$

vilket skulle motsäga minimaliteten hos n om $m < n$ och $q < n$. Vi säger att k har karakteristik p om $p \cdot 1 = 0$ i k för något primtal p .

Om det inte finns något sådant primtal p säger vi att karakteristiken är noll och vi har då en injektiv homomorfi från $\mathbb{Z}$ in i k genom att skicka n på $n \cdot 1$. Eftersom alla element i k utom noll är inverterbara, får vi enligt den universella egenskapen hos fraktionsringar en injektiv homomorfi från $\mathbb{Q}$ till k .

Om k har karakteristik p så har homomorfin $\mathbb{Z} \rightarrow k$ en kärna (p) och därmed är bilden av den homomorfin isomorf med $\mathbb{Z}_p$. Alltså innehåller k en delkropp isomorf med $\mathbb{Z}_p$. $\square$

Övning 0.10 (7.5.4). Visa att alla delkroppar av $\mathbb{R}$ måste innehålla $\mathbb{Q}$.

Bevis. Lösning Om k är en delkropp av $\mathbb{R}$ måste $1 \in k$. Därmed får vi att $\mathbb{Z} \in k$, men eftersom alla element i k är inverterbara kommer även alla rationella tal ligga i k . Därmed innehåller k de rationella talen $\mathbb{Q}$ som en delkropp. $\square$

Övning 0.11 (7.6.1). Ett element $e \in R$ är en idempotent om $e^2 = e$. Antag att e är en idempotent i centret till R . Visa att Re och $R(1 - e)$ är tvåsidiga ideal i R och att $R \cong Re \times R(1 - e)$. Visa att e och $1 - e$ är identitets-element i delringarna Re och $R(1 - e)$.

Lösning. Om e är en idempotent så är $(1 - e)^2 = 1 - 2e + e^2 = 1 - e$, vilket visar att $1 - e$ är en idempotent. Eftersom e ligger i centret om och endast om $1 - e$ ligger i centret räcker det till att börja med att visa att Re är ett ideal för en idempotent e .

Det är en additiv delgrupp eftersom det är ett vänsterideal. Det räcker att visa att det också är ett högerideal, men det är klart i och med att e ligger i centret och

$$Rea = Rae \subseteq Re$$

för ett godtyckligt element $a \in R$.

Summan av de två idealen Re och $R(1 - e)$ är hela R eftersom $1 = e + (1 - e)$. Därmed kan vi använda kinesiska restsatsen och se att

$$R \rightarrow R/Re \times R/R(1 - e)$$

är en isomorfi eftersom $Re \cap R(1 - e) = \{0\}$. Det återstår att se att $R/Re \cong R(1 - e)$. Vi ser det genom att definiera en homomorfi $R \rightarrow R(1 - e)$ genom multiplikation med $(1 - e)$ till höger. Det är en homomorfi eftersom $a(1 - e)b(1 - e) = ab(1 - e)^2 = ab(1 - e)$ då $1 - e$ är en idempotent i centret.

Homomorfin är per definition surjektiv och kärnan ges av

$$\{a \in R \mid a(1 - e) = 0\} = \{a \in R \mid a = ae\} = Re.$$

Alltså är $R/Re \cong R(1 - e)$ och på motsvarande sätt $R/R(1 - e) \cong Re$. Vi har visat att $R \cong Re \times R(1 - e)$.

Vi kan också göra det direkt genom att definiera en homomorfi $R \rightarrow Re \times R(1 - e)$ genom $a \mapsto (ae, a(1 - e))$ och sedan visa att denna är injektiv och surjektiv.

I delringen eR verkar e som ett identitets-element eftersom $ae \cdot e = ae$ och $e \cdot ae = ae^2 = ae$, eftersom e ligger i centret. På samma sätt verkar $(1 - e)$ som ett identitets-element i $R(1 - e)$. $\square$

Övning 0.12 (7.6.2). Visa att en ändlig boolesk ring R med identitet $1 \neq 0$ uppfyller

$$R \cong \mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_2 \times \cdots \times \mathbb{Z}_2.$$

Lösning. Vi vet redan sedan tidigare att ringen är kommutativ om den är Boolesk. Tag nu ett nollskilt element $e \in R$. Vi kan använda föregående uppgift för att skriva $R \cong Re \times R(1 - e)$. Om R har fler än två element kan vi välja e så att $e \neq 1$ och $e \neq 0$. Det innebär att både Re och $R(1 - e)$ innehåller minst två element och därmed måste de också vara strikt mindre än R . Därför kan vi använda induktion på antalet element i R för att visa att Re och $R(1 - e)$ är isomorfa med en produkt av kopior av $\mathbb{Z}_2$ eftersom en delring av en Boolesk ring också är Boolesk. Därmed är $R \cong \mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_2 \times \cdots \times \mathbb{Z}_2$. $\square$

Övning 0.13 (8.1.7). Bestäm en generator för idealet $(85, 1 + 13i)$ i $\mathbb{Z}[i]$ genom att använda Euklides algoritmen.

Lösning. Vi vet att idealet ska genereras av ett enda element och det måste vara den största gemensamma delaren mellan 85 och $1 + 13i$. Vi använder Euklides algoritmen och skriver

$$85 = (-7i) \cdot (1 + 13i) + -6 + 7i$$

och

$$1 + 13i = (1 - i) \cdot (-6 + 7i)$$

vilket säger att $-6 + 7i$ är den största gemensamma delaren mellan 85 och $1 + 13i$. Vi skulle också ha tittat på möjliga faktorer $85 = 5 \cdot 17 = (1 + 2i)(1 - 2i)(4 + i)(4 - i)$ som också delar $1 + 13i$. $\square$

- Övning 0.14** (8.3.6). a) Visa att kvotringen $\mathbb{Z}[i]/(1 + i)$ är en kropp med två element.
 b) Låt $q \in \mathbb{Z}$ vara ett primtal med $q \equiv 2 \pmod{4}$. Visa att $\mathbb{Z}[i]/(q)$ är en kropp med q^2 element.
 c) Låt p vara ett primtal med $p \equiv 1 \pmod{4}$ och skriv $p = (a + ib)(a - ib)$. Visa att $\mathbb{Z}[i]/(p) \cong \mathbb{Z}[i]/(a + ib) \times \mathbb{Z}[i]/(a - ib)$ som ringar och att båda ringarna $\mathbb{Z}[i]/(a + ib)$ och $\mathbb{Z}[i]/(a - ib)$ är kroppar med p element.

Lösning. a) Enligt divisionsalgoritmen har vi att varje element i $\mathbb{Z}[i]$ har en rest med norm strikt mindre än 2 modulo $1 + i$. Det finns fem sådana element, $0, \pm 1$ och $\pm i$. Eftersom $(1 + i)(1 - i) = 2$ så är $1 \equiv -1 \pmod{1 + i}$ och $i \equiv -1 \pmod{1 + i}$, men vi har också att $1 - (-i) = 1 + i \equiv 0 \pmod{1 + i}$, vilket ger att det bara finns två olika element i kvoten, restklasserna $[0]$ och $[1]$. Eftersom $1 + i$ är irreducibelt får vi att kvoten är ett integritetsområde och därmed i det här fallet en kropp med två element.

- b) Om q är ett primtal med $q \equiv 3 \pmod{4}$ har vi att $\mathbb{Z}[i]/(q) \cong \mathbb{Z}_q[x]/(x^2 + 1)$, där $x^2 + 1$ är irreducibelt i $\mathbb{Z}_q[x]$. Alltså är $\mathbb{Z}[i]/(q)$ en kropp med q^2 element.
 c) Om p är ett primtal med $p \equiv 1 \pmod{4}$ kan vi faktorisera $p = (a + ib)(a - ib)$ i $\mathbb{Z}[i]$. Vi har också att $x^2 + 1$ faktorerar i ringen $\mathbb{Z}_p[x]$. Därmed har vi att

$$\mathbb{Z}[i]/(p) \cong \mathbb{Z}_p[x]/(x^2 + 1) \cong \mathbb{Z}_p[x]/(x - \alpha) \times \mathbb{Z}_p[x]/(x + \alpha)$$

där bägge faktorerna är kroppar av ordning p . Dessa kroppar är isomorfa med $\mathbb{Z}[i]/(a + ib)$, respektive $\mathbb{Z}[i]/(a - ib)$. $\square$

REFERENSER

- [1] D. S. Dummit and R. M. Foote. *Abstract algebra*. John Wiley & Sons Inc., Hoboken, NJ, third edition, 2004.